

INFORME FINAL DE CONSERVACIÓ RESTAURACIÓ

Paisatge ciutat

Retrat núm. H-10757

CRBMC 14.241

Pintura sobre tela

Direcció de la intervenció: Centre de Restauració de Béns Mobles (CRBMC)

Informe redactat per: Teresa Schreibweis Torrents, Conservadora-restauradora de pintura sobre tela

Data de l'informe: 23 d'octubre de 2021

DADES DE LA INTERVENCIÓ

DIRECCIÓ DE LA RESTAURACIÓ CRBMC

COORDINACIÓ: Maite Toneu Puig

RESTAURACIÓ: Teresa Schreibweis Torrents

SERVEIS TECNOCIENTÍFICS:

Fotografies: Ramon Maroto

Tècniques d'anàlisi: Ricardo Suárez

Anòxia: Pep Paret

ANY DE LA RESTAURACIÓ:

Inici octubre 2021

Final novembre 2021

LLOC: CRBMC

FITXA TÈCNICA: IDENTIFICACIÓ DEL BÉ

NÚM. DE REGISTRE DEL CRBMC: 14.241

CLASSIFICACIÓ GENÈRICA: pintura

MATERIAL / TÈCNICA: Tècnica amb pintura vinílica sobre tela

TÍTOL / TEMA: Paisatge ciutat

AUTOR: Lluís Mestre Castellví

DATA / ÈPOCA: segle XX

DIMENSIONS: 65,5 x 54,4 x 2,8 cm (amb marc)

61,5 x 51,0 x 2,0 cm (sense marc)

PROCEDÈNCIA: Museu d'Hospitalet, núm. registre: H-10757

LOCALITZACIÓ: CRBMC, taller 2

DADES TÈCNIQUES

ESTAT DE CONSERVACIÓ: regular

EXÀMEN ORGANOLÈPTIC

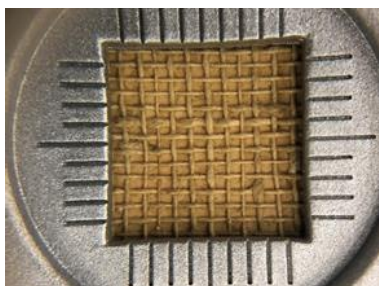
Suport

Tela

La tela té unes dimensions aproximades de 63,5 x 53,0 cm. El teixit de la tela està compost per un tafetà senzill (1:1) amb una trama de 11 (fils horitzontals) x 13 (fils verticals) fils/cm². Els fils presenten una torsió de Z. Segurament es tracta de teles de fibres de cotó. La coloració de la tela és d'un beix groguenc. Probablement es tracta d'una tela comercial, comprada ja preparada amb una capa de preparació. El tramat es veu relativament regular i obert, puntualment es pot observar alguna irregularitat en els fils i algun nus. La tela està clavada amb gavarrots (diàmetre del cap: 5 mm) al seu bastidor: dalt – 7 gavarrots (5 desclavats, 1 de perduts); baix – 7 gavarrots (1 de desclavat); esquerre – 9 gavarrots (3 desclavats, 2 de perduts); dreta: 8 gavarrots. Es tracta del seu clavat original.

L'estat de conservació de la tela és regular. La tela està fràgil, deformada i molt trencadissa. La qualitat del teixit és baixa, la tela té tendència a crear deformacions perquè la capa pictòrica crea més tensió que la tela mateixa. Presenta unes taques suaus d'una coloració vermella. Els gavarrots estan parcialment oxidats cosa que ha provocat una oxidació de la mateixa tela i el desclavat en molts punts, sobretot a la banda de dalt. Totes les vores presenten algun estrip i estan retallades, desfibrades i molt arrugades. La tela presenta al damunt de la superfície i entre tela i bastidor una capa de pols i brutícia acumulada, causat per un mal emmagatzematge.

Detall microscopi de la tela de tafetà

Detall de la tela de tafetà

Petits nusos i irregularitats de la tela

Estrip a la vora esquerra

Cantonada amb tela arrogada

Cantonada amb tela arrogada

Vores de les teles arrugades

Taques; brutícia i pols acumulada

Taca vermella

Bastidor

Pel que fa a la fusta del bastidor, es tracta segurament de fusta de pi enfosquida. Els dos llistons horitzontals fan 44,9 x 5,0 x 2,0 cm i els dos llistons verticals tenen unes mides de 56,3 x 5,0 x 2,0 cm. Es tracta de llistons de fusta, són bisellats (gruix del bastidor banda interna: 1,5 cm) i encaixats amb el sistema d'encaix espanyol. Presenta quatre falques, un en cada encaix. Es poden observar dos nusos: llistó superior: 2. El llistó vertical esquerra té una zona de suro que s'ha perdut. Hi ha un segell illegible al llistó de baix. Al llistó superior, a la dreta, es troba un número de registre escrit amb retolador: H-10757.

L'estat de conservació és bo-regular. Presenta algunes rascades puntuals causades per cops i els claus del muntatge del marc van marcar la fusta. Hi ha alguna taca de color negre. Hi ha atac biològic en forma de xilòfags i brutícia i pols acumulada.

Encaix esquerre, dalt; falca

Encaix dret, dalt; falca; siglat

Encaix dret, baix; falca

Encaix esquerre, baix, taca negra

Muntatge del marc al bastidor

Nus al llistó superior

Zona de suro caigut

Taques, atac de xilòfags

Pols i brutícia acumulada

Capa de preparació / capa pictòrica

Es tracta d'una capa fina de preparació de color blanc. Segurament es tracta d'una tela comercial que ja venia preparada, també els perímetres presenten preparació molt homogènia. L'adhesió de la capa de preparació a la tela és pitjor que l'adhesió de la capa pictòrica a la capa de preparació.

L'estat de conservació és bo. Hi ha alguna micropèrdua a la zona de l'estrip. La capa de preparació dels perímetres té una coloració grisa degut a la pols i el pas del temps.

Segons l'anàlisi es tracta d'una pintura amb un aglutinant vinílic. L'artista segurament va utilitzar emulsions viníliques preparades. En la composició predominen els colors blau/verd-gris-vermell-negre. La capa pictòrica presenta gruixos i deixa veure una pinzellada dinàmica.

L'estat de conservació és bo-regular. Hi ha una pèrdua de 1 x 0,5 cm a la zona inferior a l'esquerra. També es pot observar desgast i micropèrdues a les vores del quadre. Degut a les tensions del bastidor i degut a la mala qualitat de la tela hi ha deformacions a les cantonades i a les bandes. La superfície pictòrica pateix un clivellat causat per cops. A tota la superfície pictòrica hi ha pols i brutícia acumulada.

Cantonada dalt, esquerra

Cantonada dalt, dreta

Cantonada baix, dreta

Deformacions de la pintura

Detall de la capa pictòrica

Pèrdua de la capa pictòrica a l'esquerra

Capes superficials

La superfície presenta un vernís que, segurament, es va aplicar quan el quadre ja estava muntat al marc. Un cop tret el marc es veu la reserva on el marc tapava la capa pictòrica. Les anàlisis realitzades han donat que l'artista utilitzava dos tipus diferents de vernissos: un vernís nitrocel·lulòsic i un vernís cetònic.

L'estat de conservació és regular, el vernís s'ha engroguit. Hi ha acumulada una capa lleu de brutícia i pols.

Reserva a les vores on el marc tapava la pintura

Brillantor del vernís

Regalims de vernís de color groguenc

Marc

La pintura va acompanyada d'un emmarcament que al revers està compost de quatre peces de fusta, possiblement de pi. Té dos muntants verticals de les mides 65,5 x 2,5 cm i dos travessers horitzontals de 54,4 x 2,5 cm. Les fustes tenen un gruix de 2,7 cm. Els llistons tenen una aresta rebaixada perquè pugui entrar el quadre (0,6 cm d'ample per 0,7 cm d'alt). A la zona de l'aresta es pot observar que es tracta d'una fusta clara, possiblement pi. Les cantonades encaixen en diagonal i estan clavades amb claus (dos per encaix). Al revers del marc està pintat de color blanc trencat.

A l'anvers l'emmarcament està daurat i té una decoració geomètrica de línies negres enfonsades. A sota del daurat es troba una capa de preparació blanca.

L'estat de conservació del marc és regular. A les cantonades i les bandes hi ha pèrdua matèrica de la capa de preparació i cromàtica del daurat. Es poden observar forats a tots els llistons. El daurat presenta rascades i desgast i hi ha petites pèrdues. Es pot observar una capa important de brutícia i pols acumulada.

Anvers del marc

Cantonada amb desgast i pèrdua matèrica i cromàtica

Detall d la decoració

Revers del marc

Cantonada vist des del revers

Forats al revers

PROPOSTA INTERVENCIÓ

GENERAL	Tractament d'anòxia. Documentació fotogràfica. Anàlisi i diagnosi. Informe final de la intervenció.
BASTIDOR	Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor. Eliminació dels claus que clavaven el marc al bastidor i han quedat clavats al bastidor. Muntatge d'un sistema de fixació de les falques perquè no caiguin i danyin la tela.
TELA	Neteja mecànica del suport de tela. Aplanat de les vores de la tela arrugades amb calor i humidificació controlada. Minimització de les deformacions de la tela mitjançant aplanament i humidificació controlada de la tela. No es descarta desclavar puntualment la tela del bastidor per a poder tensar la tela on calgui. Consolidació de la tela: tractament de l'estrip seguint el criteri de la mínima intervenció amb el sistema de la microcirurgia tèxtil. Protecció de la tela a la zona de l'estrip a la vora. Presentació del revers: protecció dels revers mitjançant l'aplicació de tela sintètica de polietilè d'alta densitat o d'un altre sistema similar.
CAPA PREPARACIÓ CAPA PICTÒRICA	Fixació de la capa pictòrica i preparació a les zones de despreniment (micropèrdues a la zona del marc). No es descarta realitzar fixacions preventives. Neteja mecànica de la capa pictòrica. Neteja de la superfície de la policromia amb un sistema aquós, mitjançant el control del pH i la concentració iònica. Es minimitzarà la difusió i retenció de la humitat. Si es veu necessari anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Es controlarà la idoneïtat estructural de les mateixes respecte a la capa de preparació original. Sistema de presentació: Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i/o pigments al vernís.
MARC	Eliminació claus. Consolidació i fixació de les vores de despreniment. Neteja mecànica i química. Anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i miques. Col·locació i muntatge del quadre al marc amb platines.

PROCÉS D'INTERVENCIÓ DEL QUADRE

Fixació de de la capa pictòrica per evitar més pèrdua.		Cola de pells al 5% en H₂O dest.
Neteja mecànica del suport de tela eliminant la pols i la brutícia que hi ha a la superfície. S'ha netejat l'espai entre tela i bastidor, traient pols i brutícia que deformaven la tela.		Aspiradora amb filtre Hepa (Starmix Zyklon), espàtula, paletina
Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor per a eliminar pols i brutícia superficial amb paletina i després amb una solució aquosa i dissolvent.		paletina hisops H₂O dest. i alcohol (50:50)
Neteja mecànica de la capa pictòrica.		paletina suau

Neteja de la superfície de la policromia amb un sistema aquós, mitjançant el control del pH i la concentració iònica. S'ha pogut eliminar un vel grisós de pols i brutícia.		buffer 6.3; hisops
Desclavat puntual de la tela del bastidor a la banda de dalt i part de les bandes esquerra i dreta. Minimització de les deformacions de la tela mitjançant aplanament i humidificació controlada de la tela. Per poder aplanar la tela i posar una banda s'ha desmuntat quatre gavarrots més. Aplanat de les vores arrugades amb humitat controlada i una espàtula calenta.		paper secant, fustes, pesos espàtula calenta
S'ha vist que la tela està tan delicada que no aguanta el muntatge sense estripar-se més. Per això s'ha decidit protegir la zona delicada i desclavada amb unes bandes sintètiques de tensió i reforç. L'adhesiu sintètic s'ha polvoritzat amb una pistola de pressió a la tela de les bandes. Un cop muntat la tela original i les bandes s'ha reforçat alguna cantonada amb borrissol.		gasa de polièster núm. de ref.: 78159, BEVA 371 en Ciclohexà (1:2) borrissol de Ili, adhesiu fórmula Heiber (cola d'esturió i midó de blat 1:1), pinces

Anivellament de les zones de pèrdua de la capa pictòrica i de preparació amb estuc tradicional. Les vores s'han desestucat amb el mateix buffer utilitzat per a la neteja.		Cola de conill Lefranc&Bourgeois®, H₂O cola: 1:9 cola en H₂O desionitzada Massilla: 50 g d'H₂O cola, 80 g de carbonat càlcic, espàtula de guixaire buffer pH 6.3
Sistema de presentació: Reintegració cromàtica de les pèrdues de la capa pictòrica de manera il·lusionista amb aquarel·les.		Aquarel·les Winsor&Newton® pinzell de retoc H₂O dest.; pintura Gamblins®, 2- Propanol
Aplicació d'una protecció preventiva de les falques perquè no puguin caure en el futur i danyar la tela.		Dremel® Stylo Model 2050, broca 1mm, cargols, volanderes, fil de lli d'enquadració
Protecció del revers amb Tyvek, col·locant velcro d'1 cm d'amplada a tot el perímetre del marc.		Tyvek® 1622E i Velcro®

PROCÉS D'INTERVENCIÓ DEL MARC

Eliminació dels claus oxidats que fixaven el marc al bastidor.		Alicates
Neteja mecànica i química del marc per a eliminar pols i brutícia superficial amb paletina i després amb una solució aquosa i dissolvent.		paletina isocetà, H₂O dest., hisops
Consolidació del marc omplint els forats de la fusta amb una massilla bicomponent amb base epoxídica.		Balsite®, espàtula de guixaire
Anivellament de les zones de pèrdua de la capa pictòrica i de preparació amb estuc tradicional. Les vores s'han desestucat amb el mateix buffer utilitzat per a la neteja.		Cola de conill Lefranc&Bourgeois®, H₂O cola: 1:9 cola en H₂O desionitzada Massilla: 50 g d'H₂O cola, 80 g de carbonat càlcic, espàtula de guixaire buffer pH 6.3
Sistema de presentació: Reintegració cromàtica de les pèrdues de la capa pictòrica de manera il·lusionista amb aquarel·les.		Aquarel·les Winsor&Newton®, Gansai Tambi Starry Colors Kuretake®, pinzell de retoc, H₂O dest.

Col·locació del quadre a dins del marc i fixació amb ballestes.

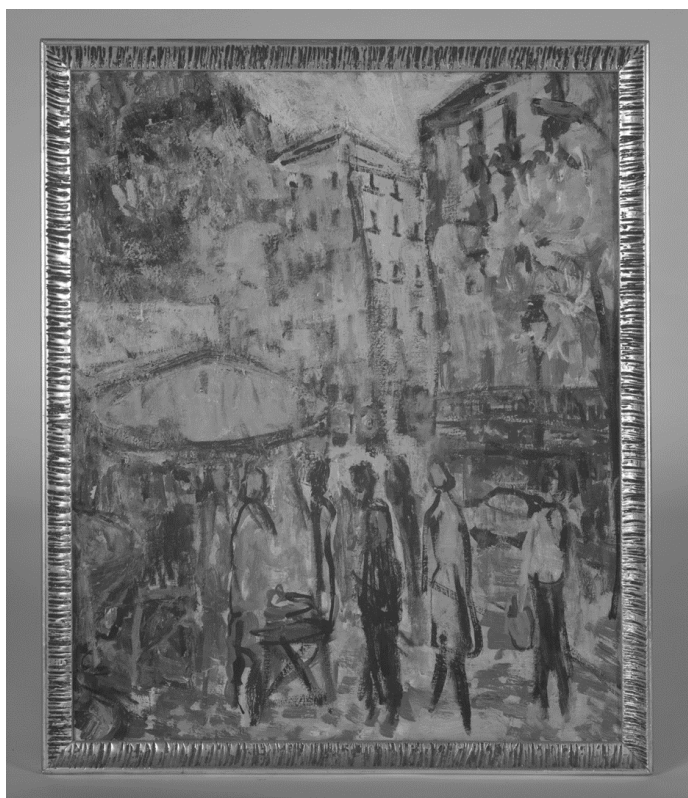

ballestes, cargols,
tornavís

FOTOGRAFIES UV, IR, LLUM RASANT

Fotografia amb llum ultraviolada

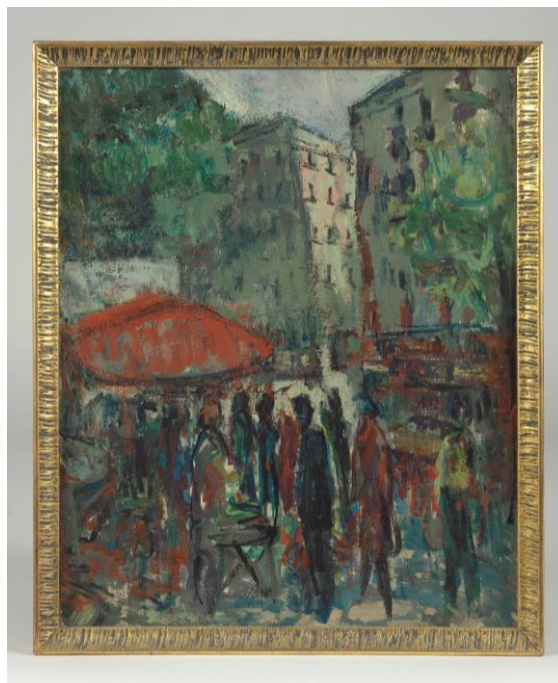
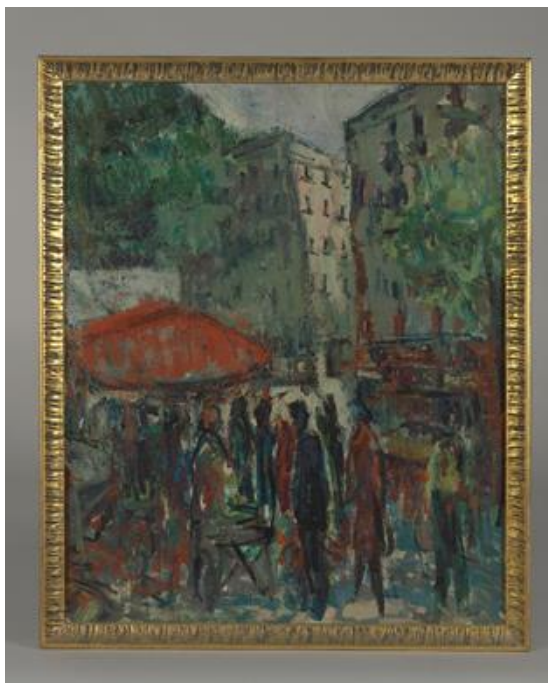

Fotografia amb llum infraroja

Fotografia amb llum rasant

FOTOGRAFIES ABANS - DESPRÉS

CONSELLS DE CONSERVACIÓ PREVENTIVA

HUMITAT RELATIVA: 40-55% (fluctuació màxima diària: 5%)

TEMPERATURA: 18-22°C (fluctuació màxima diària: 2°C)

IL·LUMINACIÓ: Màxim 200 lux, lliures de radiació infraroja i ultraviolada. En el cas que hi hagi presència de pigments laca orgànics sensibles a la llum, els nivells d'il·luminació haurien de reduir-se a 50 lux.

Com que l'efecte de la llum és acumulatiu i irreversible, és important disminuir els temps d'exposició tot el possible, així com els nivells d'il·luminància.

Barcelona, 03 de desembre de 2021

Teresa Schreibweis Torrents

Conservadora-restauradora de Béns Culturals